PÉNZÜGYMINISZTÉRIUM

1—0041/4/1972.

SZIGORÚAN TITKOS!

Készült 100 példányban
100 sz. példány

ELŐTERJESZTÉS

AZ 1971. ÉVI ÁLLAMI KÖLTSÉGVETÉS VÉGREHAJTÁSÁRÓL

Budapest, 1972

SZIGORÚAN TITKOS
Pénzügyminisztérium T.Ü.K
Érkezett: 1972 JÚN 1
10041/4
Melléklet 2

Mellékkel 2 füzet nem titkos.

PÉNZÜGYMINISZTÉRIUM
IGAZSÁGÜGYI MINISZTÉRIUM

1-0041/4/1972.

SZIGORUAN TITKOS!
Készült loo példányban
10. sz. példány

Egyeztetve: a minisztériumokkal és az önálló költségvetési fejezetet képező szervekkel.

E L Ő T E R J E S Z T É S

a Minisztertanácshoz

a Magyar Népköztársaság 1971. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló törvényjavaslatról

Mellékelten előterjesztjük a Magyar Népköztársaság 1971. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló törvényjavaslatot.

Kérjük a Minisztertanácsot, szíveskedjék a törvényjavaslatot elfogadni és egyuttal hozzájárulni ahhoz, hogy azt a pénzügyminiszter az Országgyülés elé terjessze.

Budapest, 1972. junius hó

igazságügyminiszter

pénzügyminiszter

ELŐTERJESZTÉS

AZ 1971. ÉVI ÁLLAMI KÖLTSÉGVETÉS VÉGREHAJTÁSÁRÓL

A népgazdaság fejlődésének részletes értékelését az 1971. évi népgazdasági terv teljesitéséről szóló jelentés tartalmazta. Ezzel összhangban készült a mellékelten jóváhagyásra bemutatott törvényjavaslat indokolása. Ez az előterjesztés az 1971. évi pénzügyi helyzet néhány főbb vonását mutatja be és röviden ismerteti azokat a legfontosabb tényezőket, amelyek az állami költségvetés helyzetét meghatározták.

A népgazdaság belső és külső pénzügyi helyzetének változását a fontosabb pénzügyi folyamatokat összefoglaló pénzügyi mérlegek alapján lehet bemutatni. A népgazdaság tervezettnek megfelelő, az előző évinél gyorsabb ütemü növekedésével összefüggésben a jövedelemtulajdonosok legfőbb csoportjainak /vállalatok és egyéb gazdálkodó szervek, a lakosság, valamint az állami költségvetés/ pénzjövedelme is erőteljesen emelkedett. Az elosztási és ujraelosztási folyamatok eredményeként rendelkezésre álló vásárlóerő külföldi forrásokkal egészült ki. Mindezek lehetővé tették, hogy a tervezettnél lényegesen nagyobb felhalmozásra kerüljön sor.

Az országos <u>hitelmérleg</u> szerint a hitelforrások növekedése mintegy 45 milliárd forint, az 197o. évinél 34 %-kal több. A források többletének egyharmadát a belföldi jövedelemtulajdonosok betéteinek emelkedése, kétharmadát pedig a külföldi tartozások növekedése biztositotta. Az összes forrásképződésen belül a feltételezettnél kisebb az aránya a tartós jellegü hitelforrásoknak /betéteknek/. A bankjegyállomány átlagos összege 2,5 milliárd forinttal nőtt, amit a kiskereskedelmi forgalom zavartalan lebonyolitásának pénzigénye indokolttá tett.

A beruházási jellegü hitelek állományának növekedése - amelyet alapvetően a hitelpolitikai irányelvek célkontingensei és preferenciái határoztak meg - lényegében azonos az 197o. évivel. Az állomány változását befolyásolta az átlagos lejárati idő növekedése. Az előző évit meghaladó - a jobb mezőgazdasági eredményekkel és a nem kielégitő gazdálkodással magyarázható - készletnövekedés miatt nagyobb a forgóeszközhitelek állományának emelkedése is. Az állami költségvetés javára felvett hitelek összege nagyságrendileg megfelelt ugyan az előirányzatnak, de az összes hitelkihelyezésből az előző évinél nagyobb hányadot vett igénybe.

A lakosság főbb jövedelmi forrásaiból származó készpénzbevétele 9 %-kal volt több az 197o. évinél; ezen belül a munkabérek összege 7 %-kal magasabb, mig a pénzbeni társadalmi juttatások közel 11 %-kal emelkedtek. A lakosság pénzjövedelmeinek növekedésénél gyorsabb ütemben fokozta készpénzes áruvásárlásait, ennek megfelelően lassult a megtakaritások képződése. /A loo forint kiáramló vásárlóerőből az előző évi 6,4o forinttal szemben 5,4o forint jutott pénzfelhalmozásra./

A devizamérlegek a külgazdasági kapcsolatok jelentős mértékü bővüléséről tanuskodnak. A mintegy 23-24 milliárd forint összegü behozatali többlettel zárult külkereskedelmi áruforgalom finanszirozását biztositani lehetett.

A nemzetközi fizetési mérleg kiegyensulyozása céltudatos külföldi hitelmüveletekkel valósult meg. A nem kereskedelmi fizetések a tervezettnél kedvezőbben alakultak. A kötelezettségek állománya a tervet meghaladóan emelkedett, a devizahelyzet romlott 3,7 milliárd devizaforinttal. Ennek 39 %-a /1,5 milliárd devizaforint/ rubel, 61 %-a /2,2 milliárd devizaforint/ pedig dollár elszámolásu viszonylatokban keletkezett. Mindemellett a nemzetközi pénzügyi kapcsolatok bővitésének és tervszerü javitásának eredményeként a dollárelszámolásokban

fennálló tartozások lejárat szerinti összetétele kedvezően változott /a három hónapon belül lejáró hitelek aránya mintegy 10 százalékponttal csökkent/.

Az ország nemzetközi fizetőképességének kedvezőbb alakulását elősegitette az év folyamán kibocsátott dollárkölcsön-kötvény. A devizagazdálkodási szervek eredményes bankári müveletekkel a dollárleértékelés következtében - a devizakészlet és a tartozásállomány átértékeléséből - 3,7 milliárd forint összegü árfolyam-nyereséget realizáltak. /Ebből 2,5 milliárd forint az állami pénzkészlet, 1,2 milliárd forint pedig a Magyar Nemzeti Bank alaptőkéjének növelésére kerül felhasználásra./

Az <u>állami költségvetés</u> bevételei és kiadásai az 1971. évben tovább bővültek, ez azonban még nem járt együtt az egyensuly javulásával. A bevételek és kiadások az előirányzathoz képest kisebbek. Továbbra is azok a tendenciák érvényesültek, amelyek több év óta a költségvetés kiadásainak a bevételekét meghaladó növekedési ütemét okozták: a költségvetés teherbiróképességét meghaladó fejlesztések megvalósitása; a vállalati alapokba közvetlenül adott támogatások növekedése; a viszonylagos árstabilitás érdekében tett intézkedésekkel összefüggésben emelkedő költségvetési terhek. Szükségképpen növekedtek a lakosság egészségügyi, szociális, kulturális és kommunális ellátását szolgáló kiadások, ideértve a negyedik ötéves terv célkitüzéseivel összhangban végrehajtott bér- és szociálpolitikai intézkedéseket is.

Mindezeket figyelembe véve, a költségvetés helyzete a következők szerint alakult:

Milliárd forintban!

Megnevezés	1970. évi tény	1971. évi előirányzat	1971. évi tény
A költségvetés bevételeit meghaladó kiadások összege	7,8	9,9	11,2
Évközi hitelfelvétel a tartós hitelforrások terhére	- 4,0	- 7,7	- 7,9
A költségvetési mérleg szerinti /évközi hitelfelvétellel nem ellensulyozott/hiány	3,8	2,2	3,3

A költségvetés 1,1 milliárd forinttal nagyobb hiánya 191,6 milliárd forint bevételi és 194,9 milliárd forint kiadási pénzforgalom mellett alakult ki. Az előirányzattól való eltérés végeredményben nem jelentős, de sok, különböző irányu tényező együttes hatását tartalmazza. Ezek a következőkben foglalhatók össze.

A bevételeknél:

- a vállalatok és szövetkezetek befizetéseinél 3,1 milliárd forint az elmaradás, ami a tervezettnél alacsonyabb nyereség, a szocialista szerződéses árak változása miatt elengedett import-forgalmi adó, a termelőeszközkereskedelem számitottnál alacsonyabb kulcsok alapján fizetett kereskedelmi adója, továbbá egyes - a fejlesztési alapok ágazatok közötti elrendeződésének megjavitását /földgáz és kőolaj iparban/ segitő - évközi intézkedések következménye;

- a mezőgazdasági szövetkezetektől és a lakosságtól kereken 35o millió forinttal több bevétel folyt be, a mezőgazdasági szövetkezetek mellék- és kisegitő üzemágainak bővülése, illetve az állampolgárok közötti ingatlanforgalom növekedése következtében;

- több mint 6oo millió forinttal magasabb volt a költségvetési szervek befizetéseinek összege is, főként a lakosság ellátását szolgáló intézményeknek - a szolgáltatásokat igénybevevő dolgozók jövedelmeinek növekedésével összefüggő - müködési többletbevételei miatt;

- mintegy 8oo millió forinttal magasabb volt az előirányzatnál az "egyéb bevételek" összege, egyes jogtalanul felvett állami támogatások visszavonása, illetve a hitelek fedezetéül költségvetési juttatásból korábban letétbe helyezett óvadékok egy részének visszafizetése következtében.

A kiadásoknál:

- a nemzetközi kötelezettségek teljesitésére 2,5 milliárd forinttal kevesebbet forditott a költségvetés, elsősorban a tervezett hitelelőretörlesztés elmaradása miatt;

- a felhalmozási kiadások keretében mintegy 2,o milliárd forint felhasználására nem került sor, amely a tanácsok fejlesztési alapjának támogatásánál az utólagos finanszirozás rendszerére történt áttérésből adódott;

- a felhalmozási célokra történt költségvetési folyósitások körében 2 milliárd forinttal nagyobb összegre volt szükség a beruházások költségvetési fedezetének biztositása és a beruházásokkal kapcsolatos forgóalapkiegészitések miatt;

- a vállalati támogatásoknál együttesen 7oo millió forinttal kisebb volt a költségvetési kiadások végösszege. Ezen belül a mérsékelt ütemü export növekedés, továbbá az adókedvezmény rendszerére való áttérés miatt az állami visszatérités előirányzatából 2 milliárd forintot nem használtak fel. A termelési támogatások körében viszont /elsősorban az állattenyésztés fejlesztését elősegitő terven felüli takarmánybehozatal, valamint a mezőgazdasági gépek számitottnál nagyobb forgalma miatt/ 1,3 milliárd forinttal több kifizetés történt;

- a mezőgazdasági szövetkezetek támogatása - annak ellenére, hogy a beruházási ártámogatás a tervezett szinten maradt - 9oo millió forinttal meghaladta az előirányzottat, elsősorban a kedvezőtlen pénzügyi helyzetbe került szövetkezeteknek nyujtott hitelek költségvetési fedezetének letétbe helyezése miatt;

- a közületi kiadások együttesen 2,7 milliárd forinttal haladták meg az előirányzatot; a többletből 1,3 milliárd forintot tett ki az az összeg, amelyet a különböző szintü tanácsok bevételi többleteik és kiadási megtakaritásaik révén felhalmozódott költségvetési eszközeikből fejlesztési alapjaikba csoportositottak át, az év közben megvalósult, illetve a jövőben tervezett beruházásaik finanszirozására;

- a társadalmi közös fogyasztás tényleges többletkiadása tehát a tervezetthez képest 1,4 milliárd forint volt, amelyből a társadalombiztositási szolgáltatásokra /elsősorban táppénzre, gyermekgondozási segélyre és gyógyszerkiadásokra/ 72o millió forint, az utak, hidak karbantartására, korszerüsitésére, felujitására és egyéb közlekedési feladatokra 37o millió forint, mig a

fegyveres testületek fenntartási költségeire 23o millió forint, a különböző kulturális és egészségügyi feladatokra 13o millió forint jutott.

A gazdasági szabályozóknak a negyedik ötéves terv gazdaságpolitikai célkitüzéseivel összehangolt 1971. évi módositásai az állami költségvetés helyzetének javitására is irányultak. A módositások az adókötelezettség emelésével növelték a jövedelmek költségvetésbe összpontositott hányadát. A vállalati fejlesztési források képződése a nyereségfelosztás és a tartalékképzés feltételeinek módositása következtében mérséklődött, ami hozzájárulhat a beruházási feszültség enyhitéséhez. Az állami visszatérités szakágazati átlag alapján való folyósitása, az export támogatására nyujtott adókedvezmény rendszer bevezetése növelte a kivitel hatékonysága iránti követelményeket és csökkentette a forgalomra jutó támogatást. A módositások jelentős része késleltetetten fejti ki hatását, mert a vállalatok csak 1972-ben számolnak el a költségvetéssel az uj feltételek szerint. Az 1971. évi szabályozó módositások és a beruházások területén folyamatban lévő intézkedések az 1972. évi költségvetés végrehajtása során nem teremtenek olyan helyzetet, amely a tervezettnél kedvezőbb egyensulyt eredményezne. A folyó évi költségvetés gazdálkodását és deficitjét csak akkor lehet a tervezett keretek között tartani, ha a már meghozott intézkedéseket következetesen végrehajtjuk és a költségvetés terhére ujabb kötelezettségvállalásra csak kivételesen kerül sor.

x

x x

HATÁROZATI JAVASLAT

1./ A Minisztertanács a pénzügyminiszternek az 1971. évi állami költségvetés végrehajtásáról szóló jelentését tudomásul veszi és a tanácsi költségvetés kötelező előirányzatainak teljesitését az 1. számu melléklet szerint jóváhagyja.

2./ Felhatalmazza a pénzügyminisztert, hogy

- a bemutatott törvényjavaslatot és annak indokolását az Országgyülés elé terjessze;

- az 1971. évi költségvetés hiányának rendezésére - későbbi években történő visszafizetési kötelezettség mellett - a tartós hitelforrások terhére, közvetlenül az állami forgóalap javára 3,3 milliárd forint összegü kölcsönt vegyen igénybe. A hitel feltételeiben a pénzügyminiszter és a Magyar Nemzeti Bank elnöke állapodjon meg.

Budapest, 1972. junius hó

Faluvégi Lajos sk.
pénzügyminiszter

1. sz. melléklet

A tanácsok 1971. évi költségvetésének Minisztertanács által megállapitott kötelező előirányzatainak teljesitése megyénként

/Ezer forintban/

Megnevezés	Költségvetési szervek béralapja		Helyi utak, hidak, fenntartási kiadása
	Összesen	ebből: igazgatási szervek béralapja	
Budapest főváros	1,568.430	115.354	556.509
Baranya megye	240.589	44.144	30.657
Bács-Kiskun megye	399.007	57.893	43.792
Békés megye	337.489	46.630	44.307
Borsod-Abauj-Zemplén megye	382.952	68.766	71.506
Csongrád megye	249.092	35.758	32.643
Fejér megye	286.193	37.255	57.618
Győr-Sopron megye[1/]	318.982	41.209	53.750
Hajdu-Bihar megye	284.975	40.362	34.267
Heves megye	255.018	38.252	45.556
Komárom megye	240.614	29.081	39.603
Nógrád megye	193.610	32.446	44.552
Pest megye	506.421	72.010	68.151
Somogy megye	279.270	49.225	40.555
Szabolcs-Szatmár megye	421.787	57.181	41.128
Szolnok megye	347.455	48.676	37.642
Tolna megye	226.206	33.294	43.912
Vas megye	255.908	38.114	35.681
Veszprém megye	314.094	50.709	56.411
Zala megye	212.144	40.640	39.548
Debrecen megyei város	94.888	10.027	48.533
Miskolc megyei város	202.389	11.582	60.123
Pécs megyei város	106.280	8.902	58.764
Szeged megyei város	103.984	9.012	35.489
Együtt	7,827.777	1,016.522	1,620.697

1/ Tartalmazza Győr megyei város adatait is.

2.sz.melléklet

Összefoglaló pénzügyi mérleg

/Milliárd forintban/

Források	1970.évi tény	1971.évi tény	Felhasználás	1970.évi tény	1971.évi tény
I. Az állami költségvetés bevételei			I. Az állami költségvetés kiadásai		
Vállalatok /szövetkezetek/ befizetései	143,6	156,7	Felhalmozási kiadások	32,9	38,0
Mezőgazdasági szövetkezetek befizetései	3,7	5,0	Vállalatok /szövetkezetek/ támogatása	46,7	48,9
Lakosság befizetései	9,5	10,6	Mezőgazdasági szövetkezetek támogatása	7,7	7,9
Költségvetési szervek befizetései	5,3	6,2	Közület I.	59,6	67,0
Nemzetközi pénzügyi kapcsolatokból eredő befizetések	3,6	3,9	Közület II.	14,3	15,0
Egyéb befizetések	5,7	9,2	Nemzetközi kötelezettségekkel kapcsolatos kiadások	9,7	11,8
			Belföldi államkölcsönök visszafizetése	0,6	0,6
Bevételek összesen	171,4	191,6	Egyéb kiadások	3,7	5,7
			Kiadások összesen	175,2	194,9
II. Banki pénzforrások állományváltozása					
Állami pénzkészlet	- 3,5	- 0,5	II.Hitelek állományváltozása		
Gazdálkodó szervek számlakövetelései			Beruházási állami kölcsön	+ 5,5	+ 6,0
lekötött betétek	+ 2,3	+ 0,5	Államháztartási fejlesztési kölcsön	+ 4,0	+ 11,7
látra szóló betétek	+ 0,8	+ 0,3	Állami költségvetés likviditési hitele	+ 3,7	- 3,7
alapmaradványok	+ 0,7	+ 1,0	Gazdálkodási szervek beruházási hitelei	+ 6,8	+ 6,1
Lakossági takarékbetétek	+ 7,0	+ 6,3	Forgóeszközhitelek	+ 6,7	+ 10,3
Forgalomban lévő bankjegyállomány	+ 3,9	+ 2,9	Lakossági hitelek	+ 3,6	+ 4,3
Külföldi tartozások	+ 16,6	+ 30,9	Külföldi követelések	+ 3,1	+ 9,0
Egyéb források	+ 5,8	+ 3,7	Egyéb hitelek	+ 0,2	+ 1,4
Állományváltozás összesen	+ 33,6	+ 45,1	Állományváltozás összesen	+ 33,6	+ 45,1
III.Az állami pénzkészlet felhasználása a költségvetés hiányának finanszírozására	3,8	3,3	Felhasználás összesen	+ 208,8	240,0
Források összesen	208,8	240,0			